

CHŇAP

Ilustroval
Rado Repický

MARKA
STAVIARSKA

P R Í
Š E
R Á C I !

STAVIARSKY

MARKA
STAVIARSKA

P R Í
Š E
R Á C I !

P **R** **Í** **Š** **E** **R** **Á** **C** **I**
A **I** **C** **H** **S** **V** **E** **T**

**KAPITOLA
PRVÁ**

Keď ľudia objavili jaskyňu Zlá diera, mysleli si, že už preskúmali všetky jej zákutia. Že už našli všetky jej tajomstvá. Nevedeli, a mnohí dodnes nevedia, ako veľmi sa mýlili! Našťastie, vy to už vedieť budete. Takže, ak ich stretnete, povedzte im o tom, prosím. Stretnúť ich môžete veľmi ľahko, lebo táto jaskyňa sa nachádza na východe Slovenska a je naozaj plná tajomných a neobjavených zákutí. Tajomné a neobjavené? Pch, veď je celá zdokumentovaná, hovoria si miestni jaskyniari. Ale my dobre vieme, že nemajú pravdu. Veď ktorý jaskyniar by skúšal otáčať kvaple? Kvaple sa predsa nedajú otáčať! Však?

Lenže JEDEN sa dá.

Dvakrát okolo celej osi proti smeru hodinových ručičiek, raz v smere hodinových ručičiek, trikrát dupnúť, a potom kvapel' zakloniť smerom k stene jaskyne. Zbadáte ho, určite, je to už dosť opotrebovaný kvapel'.

Ak všetko urobíte správne, otvorí sa malý otvor, ktorým sa prepchá aj dieťa. Ale iba také, ktoré sa denne nenapcháva koláčmi. Na tie si dajte pozor! Potom sa pustíte otvorom po malých kamenných schodíkoch. Bude sa vám zdať, že je ich prinajmenšom tisíc. A budete mať pravdu! Takmer. Je ich presne deväťstodeväťdesiatdeväť. Raz idú smerom dole, ale potom prudko zmenia smer nahor, chvíľku doľava a potom ešte viac doľava, až sa pred vami objaví obrovská zelenkavá brána zo želatíny.

Normálne cez ňu prejdite.

Vy budete mať trochu želatínové šaty, ale nebojte sa, ona sa opäť zacelí. Dnes je zelenkavá. Ale včera bola, napríklad, fialkastá.

„Vitajte!

TOTO JE SVET TVORIVEJ PREDSTAVIVOSTI, SVET KREATIVITY!“ povedali by Príšeráci a škerili by sa na vás zubato od ucha k Ušovi, ktorý by určite dodal: „Svet kreatúúúúr, hahahaááá!“

To, že má váš mozog dve polovice, to už asi viete. Majú taký perfektný názov. Teda aspoň Ušo sa na ňom neustále rehoce. Volajú sa hemisféry. Ľavá je logická, a v tej pravej vznikajú emócie a tvorivé nápady. Všetko zaujímavé, čo vám napadne v pravej z nich, je tu!

Predstavíte si napríklad nebo, na ktorom sú obrovské hviezdy a aj niekoľko slnók, aj mesiacov naraz. A také tu je. Predstavíte si modré stromy, trochu živé, trochu ako hady, trochu sklenené a ružovú vodu s mikročiasťkami čokolády. Najlepšie sladkú-sladučkú! Aj také tu nájdete! Skúste si predstaviť kosoštvorcové mačky, čo majú šesť nôh, aj usmievavé levy, čo žerú kapustu, či vesmírne lode, ktoré sa potápajú s veľrybami maličkými ako špendlíková hlavička.

Našli by ste tu všetko, čo ste si predstavili, ale ešte nikdy nevideli!
A hlavne by ste tu našli Príšerákov.

Lebo to s mozgami, to ste asi vedeli, ale TOTO ste URČITE nevedeli!
Aj keď by to malo byť zapísané do encyklopédií ako overený fakt, že
s Príšerákmi je to takto:

Predstavivosť funguje najviac u vás detí, najsilnejšie večer a v noci.
To ste si isto všimli. Keď si ľahnete do postele a mama zhasne svetlo,
vtedy si viete vy, deti a zopár dospelých, predstaviť všetko možné
a hlavne nemožné a zo všetkého najviac PRÍŠERY! Modré s prísavkami,
zelené s rohami, žlté s veľkými ušami, všetky s dlhými ostrými zubami.
Pod posteľou i za ňou, v skrini, pod kopou neuložených vecí na stoličke,
za závesom, aj za oknom. Aj mama, ktorá práve zhasla svetlo, vlastne
môže byť príšera. V tej encyklopédii, kde by mala byť táto skutočnosť
neodkladne zapísaná, by sa mal uvádzať aj graf, kde by zo všetkých
predstavených si vecí boli príšery na najvyššom mieste.

A ono je to naozaj dobre, že si ich predstavujete! Lebo takto sa
Príšeráci rodia. Bez vás by neboli. Je na to potrebná dávka predstavi-
vosti, troška tmy, štipôčka strachu, ale aj odvahy, bum, tresk! LUSK!
A Príšerák je na svete.

„Čáááú!“ kričia všetci ostatní Príšeráci a tešia sa, že majú nového
člena rodiny.

Tak ako sa vy dostanete k nim, tak sa aj oni dostanú k vám. Ale na
rozdiel od vás, oni o východe z jaskyne vedia už od samotného vzniku
predstavivosti, keď sa prvý pračlovek zľakol tieňa na stene jaskyne.
LUSK! A bolo to! Vychádzajú na povrch k nám ľuďom a ak ste nieke-
dy videli namiesto županu zaveseného na skrini vysokánsku obludu
s dýkou v ruke alebo krvilačnú beštiu s niekoľkometrovým chápad-
lom namiesto vysávača a veľmi ste sa zľakli, tak vedzte, že minimálne
pre jedného Príšeráka to bola nesmierna zábava. „Hahahá! Najväčšia!
Z futbalky a stoličky som urobil ľudožravého pavúka ľavou zadnou! Ten
veľký chalan sa tak zľakol, až sa rozplakal!“ povedal raz Ušo a váľal sa
pritom od smiechu po fialovej tráve vedľa Slizového vodopádu, z vrchu
ktorého vždy spadol veľký kus slizu a urobil pri tom: PĽASK! o ďalší,
nekonečný sliz v Jazere utopených rýb.

Ale aby ste si nemysleli, že tí Príšeráci sú aj Zákeráci, to veru nie! Ide im o dobro ľudstva! Naozaj! Ono je to totiž takto: Vďaka tomu, že sa občas objavia a kohosi nastrašia, ehm, pardon, pomôžu niečej predstavivosti, pravá hemisféra v ľudskom mozgu stále funguje. A že či je dôležitá? Ha! Najdôležitejšia. Príšeráci totiž vznikajú, LUSK sem, LUSK tam, a vy, deti, a s vami aj niektorí dospelí, pritom všeličo vymýšľate. A ak ste také deti, ktoré všade vidia akúsi príšeru alebo svoj vlastný svet, tak z vás raz možno vyrastú aj takí dospelí. Tí, ktorí píšu knižky, točia filmy, robia hudbu, maľujú obrazy, fotia, spievajú, tancujú, či tesajú sochy do kameňa. A lúbia.

A možno si na tých farebných pomáhačov predstavivosti potom spomeniete.

Ak nezabudnete.

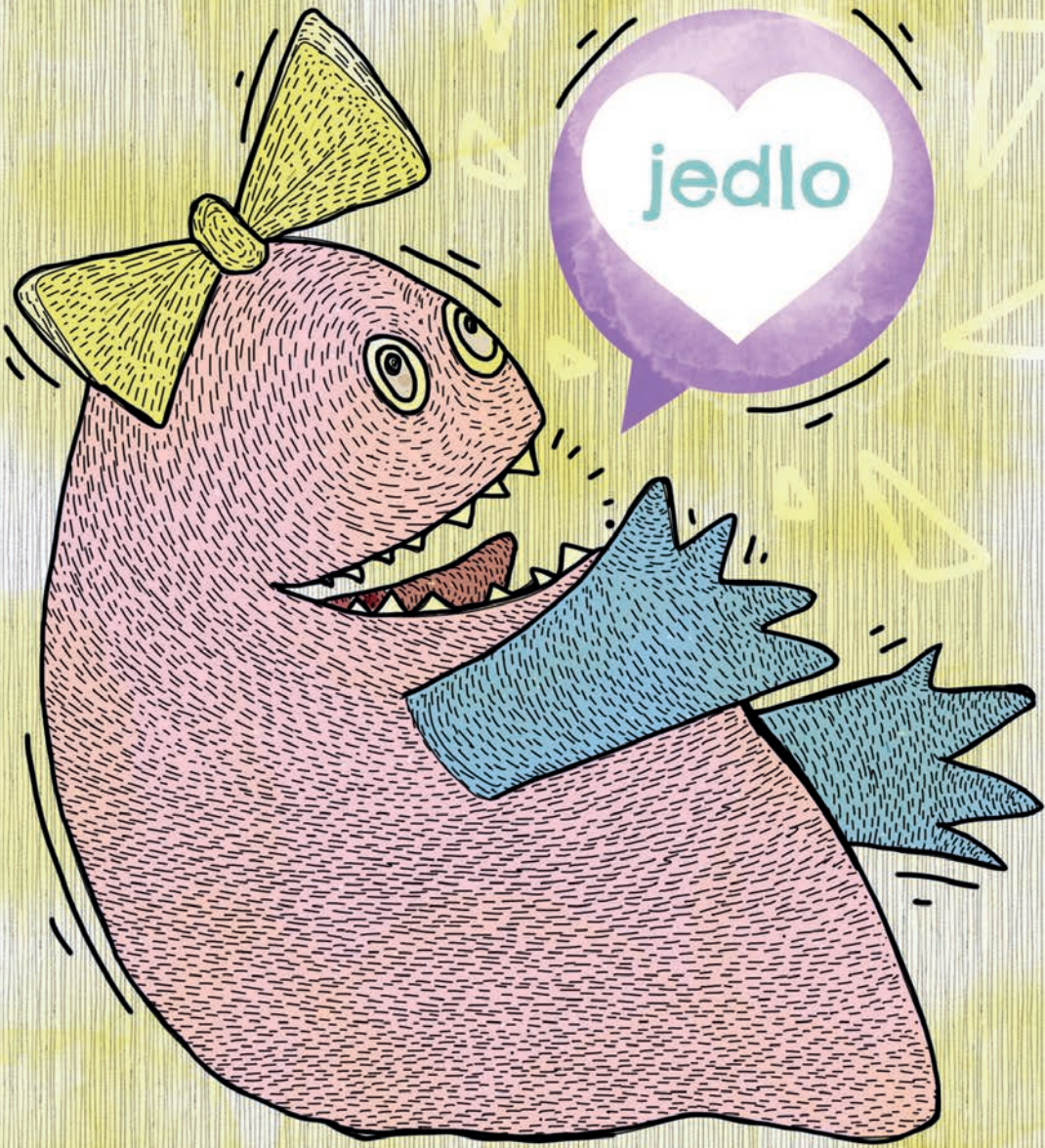
Nechcem vás strašiť, ale rizikom dospelosti je, že na také veci sa zabúda.

Príšerácky Svet tvorivej predstavivosti sa stále zväčšuje a rozpína ako vesmír. Ale na jednom jeho súčasnom konci, ktorý v budúcnosti bude určite niekde inde, je opäť jedna želatínová brána. Cez tú by ste už tak ľahko neprešli. Nejednen Príšerák to skúšal! Ale každý z nich narazil na kovovú stenu.

„To je Svet TECHNICKÉHO MYSLENIA. Svet LOGIKY,“ povedal by vám Slizo, lebo ten vie takmer úplne všetko o dvoch svetoch. „Kolegov odvedľa stretávame vo Svete ľudí,“ pokračoval by Slizo. „Čert aby ich vzal!“ pridal by sa, klasicky namosúrene, Truco. „Prečo?“ spýtali by ste sa vy. „Nie sú veľmi... ako by som to... zhovorčiví,“ usmievala by sa Vanilka prívetivo. „Ťažko ich zbadat'. To vieme iba vtedy, ak sa maximálne zmenšíme,“ vysvetľoval by ďalej Slizo. „Vyzerajú ako malé autíčka so štyrmi kovovými nohami a dotykovou obrazovkou v prednej časti. A sú naozaj maličičkí. Mikronanomaličičkí.“ „Aha,“ chápali by ste vy. „A nemôžeme sa tam teda ísť pozrieť?“ „Nie, my si robíme svoju prácu a mikronanoautá svoju. Nestaráme sa o seba.“ „A čo je tamto?“ spýtali by ste sa a ukazovali by ste na veľkú dieru upchatú cukríkmi. „Toto sa tu nedávno zjavilo. Nevieme, čo to je,“ odpovedali by Príšeráci.

KAPITOLA
DRUHÁ

Č
O S I
S A S T A L O !

Nestalo sa to až tak dávno. Vlastne sa to stalo veľmi nedávno a možno ste si sami čosi všimli. Bolo to úplne presne takto: (No dobre... neručím za to, že som si niečo aj neprimyslela. Ale to len preto, aby to bolo ešte zaujímavejšie!)

„Hrozné veci! Hrozné veci!“ kričal Truco a strašne sa mračil. Vlastne, on sa mračil úplne stále.

„Čo tak vrieskaš, celá som sa okydala pudíngom!“ zľakla sa Fifi. Veľmi rada jedla. Hlavne sladkosti. Ešteže sa tým Prišerákom nekazili zuby. Lebo by mala po chlebe. Vlastne po koláčoch. O zuboch už ani nehovorím.

„Zmizol Tigrí vodopád!“ kričal ďalej Truco.

„To bol ten prúžkovaný, či ten bodkovaný?“ spýtala sa Fifi. Tie sladkosti síce jej zubom nič nerobili, ale asi nemali priaznivý vplyv na mozog.

„Prúžkovaný predsa!“ kričal Truco.

„Musíš stále kričať?“ opýtala sa nevinne Fifi.

„Áno!“ kričal Truco a popod nos si hundral: „Dost' pochybujem, že vďaka tebe si nejaké decko niečo dokáže predstaviť!“

„A veru áno!“ hnevala sa Fifi, lebo Truco si iba myslel, že šomre potichu.

„Počúvajte! Počúvajte!“ objavila sa odrazu Vanilka. „Zmizol Mušličkový most aj Pavúčia pláž!“

„Och, paráda!“ potešila sa Fifi.

„Čo, paráda?!“ nechápali Truco s Vanilkou a vyvalovali na Fifi neveriace oči. Vanilka dve. Slizo tri.

„No predsa Pavúčia pláž. Fúj! Chodil tam vôbec niekto?“ Truco s Vanilkou sa na seba pozreli, pokrútili hlavami, čo vlastne u nich znamenalo pokrútiť celým telom a potom Truco povedal:

„Musíme ísť za Slizom a Ušom. Niečo sa deje. Treba to preskúmať!“

„Skúmanie! Hurá!“ tešila sa Fifi a pustila sa za Slizom a Ušom prvá.

„Nemôžeš sa na ňu hnevať,“ upokojovala Vanilka Truca. „Kto by nás potom rozosmieval? Snáď nie ty?! Hihhi,“ smiala sa Vanilka, ale týmto ho ešte viac nahnevala, až tak, že keby mal nohu, tak by kopol do vidličkového stromu vedľa seba.

Keď pribehli k Slizovi a Ušovi, stál už okolo nich dav ostatných Prišerákov. Teda. Pribehli... Oni vlastne bežať nemohli, keďže nemali nohy. Skôr sa veľmi rýchlo priklzali.

Keď sa teda priklzali, ostatní Prišeráci sa tlačili v dave na seba a kričali jeden cez druhého. Slizo sa ustarostene mračil a Ušo pošepkal Vanilke:

„Aspoň bude nejaká zábava! Hehehee!“

„Niečo sa deje,“ zašepkala Fifi.

„Váááážne? VÔBEC sme si nevšimli!“ durdil sa opäť Truco.

„Nie?“ nechápala Fifi, a keby mal Truco dlhšie ruky, tak by sa nešťastne plesol po čele.

Slizo stál na bodkovanom kmeni mentolkovníka a hovoril k davu:

„Zatiaľ nepanikárme! Počkajme do rána, možno sa to upokojí! Pamätáte na Priemyselnú revolúciu a na roky po tisícdeväťstodvadsiatom siedmom?!“ Mnohí prikyvovali. Len Ušo s Fifi na seba pozreli. Nevedeli. Oni vznikli až potom. Slizo bol predsa len jeden z najstarších.

„V roku tisícdeväťstodvadsiatom siedmom objavili telku,“ pošepkala im Vanilka.

„Vtedy sa to párkrát stalo!“ povedal zástupu vystrašených Príšerákov Slizo.

„Nie, nie, nie. Takto to predsa nebolo!“ chcel ho opraviť Truco, ktorý sa medzitým k nemu vyšplhal. Ale Slizo ho drgol a pošepol mu tak, aby ho nikto iný nepočul:

„Ja viem, ja viem! Nesmieme spôsobiť paniku. Musíme ísť vonku medzi ľudí a pomáhať ich predstavivosti, ako sa len dá. Všetci. Ako keby sa nič nedialo.“

V roku 1927 veci nezačali miznúť úplne, iba pár dní blikali, ale potom sa zase objavili. Dnes to bolo naozaj iné. Truco mal pravdu.

„Strašidelné!“ povedala Fifi. A uznajte, že už keď strašidlo povie, že je niečo strašidelné, tak to musí byť hrôzostrašidelné!

Večer boli všetci nervózni. Na oblohe už nesvietilo dvanásť mesiacov, ale iba deväť. Museli však ísť pomáhať predstavivosti a fantázii, mesiace-nemesiace. Alebo ako tomu vravel Ušo, šli „FANTIŤ“.

Vyliezli z jaskyne Zlá diera a rozliezli sa k mestám, krajinám, svetadielom. Oni totiž liezli neuveriteľne rýchlo! Kížali sa k deťom tak rýchlo, že po nich ostávali len farebné šmuhy. Nemali však veľmi chuť „fantiť“. Zo situácie vo svojej krajine boli nesústredení a neporiadni. Ani Slizo sa veľmi nesnažil. Veľmi rezignovane zdvihol rukáv košele prevesenej cez radiátor. Dievčatko ležiace v posteli však našťastie malo predstavivosť veľmi dobre rozvinutú a hneď videlo kohosi liezť cez okno do izby. „Jaj!“ zľaklo sa a strčilo sa pod perinu.

Keď sa po noci všetci vrátili domov, stretol sa celý zástup Príšerákov pred jaskyňou a Slizo im povedal: